

POLSKIE PRAWO TURYSTYCZNE A PRAWODAWSTWO W UNII EUROPEJSKIEJ

Patrycja Żegleń

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Streszczenie. Artykuł porusza kwestie związane z polityką turystyczną Unii Europejskiej, które ważne są punktu widzenia krajów członkowskich, w tym i Polski. Przedstawiono ogólne i bezpośrednie działania Unii Europejskiej wpływające na turystykę, co znalazło odzwierciedlenie w aktach prawnych (dyrektywy, decyzje, rozporządzenia) w tym zakresie. Próbowano również przedstawić rozwiązania prawne w obszarze dostosowywania prawa polskiego do wymogów wspólnotowych. Wśród wniosków znajduje się stwierdzenie, że polityka turystyczna na szczeblu unijnym nie zawsze działa poprawnie i w niektórych przypadkach nie ma potrzeby unifikacji rozwiązań w tym obszarze.

Słowa kluczowe: polityka turystyczna Unii Europejskiej, polskie prawo turystyczne, ustawa o usługach turystycznych

WSTĘP

Turystyka jako jeden z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki w Europie nabiera znaczenia w skali całego świata. Oprócz aspektów ekonomicznych, turystyka postrzegana jest między innymi jako czynnik zrównoważonego rozwoju. Jest ona zależna od jakości środowiska, co oznacza, iż większość działań podejmowanych w dziedzinie turystyki musi być dostosowana do art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, gwarantującego „zrównoważony rozwój działalności gospodarczej z poszanowaniem dla środowiska”. Jedną z ważniejszych koncepcji UE w zakresie rozwijania i propagowania europejskiej turystyki jest „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej”¹. Mimo to turystyka sama w sobie nie stanowi *de iure* części polityki Unii Europejskiej, natomiast jej rosnąca rola w gospodarkach poszczególnych krajów spowodowała, że praktycznie stała się częścią polityki UE [Walasek 2009]. Unia Europejska tworząc politykę

Adres do korespondencji – Corresponding author: Patrycja Żegleń, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, Katedra Gospodarki Turystycznej, ul. mjr. H. Sucharskiego 2, 35-225 Rzeszów, e-mail: pzeglen@wsiz.rzeszow.pl

¹Trzy podstawowe cele agendy, osiągane za pośrednictwem turystyki, to: dobrobyt gospodarczy, sprawiedliwość i spójność społeczna oraz ochrona środowiska naturalnego.

w dziedzinie turystyki musi dążyć do stworzenia równowagi między często odmiennymi potrzebami i interesami.

Te i inne kwestie dotyczące rozwoju turystyki w Polsce wymuszają stworzenie odpowiednich ram prawnych, dostosowanych do ustawodawstwa Unii Europejskiej. Chodzi tu zarówno o ogólne ustalenia UE i działania podejmowane w innych dziedzinach, a mające pośredni wpływ na turystykę (polityka regionalna, ochrona konsumenta, ochrona środowiska, polityka transportowa i inne), jak i bezpośrednie działania na rzecz turystyki.

Na poziomie Unii Europejskiej podejmowane są także działania w dziedzinie wymiany informacji, ujednocniania statystyk, ochrony turystów czy prowadzenia badań. Ważne jest, by działania Polski w sektorze turystycznym, jak również w dziedzinach, które nie są wyłącznie związane z turystyką, ale mają na nią wpływ, były skoordynowane z działaniami pozostałych krajów członkowskich UE.

Celem artykułu jest przedstawienie rozwiązań prawnych w dziedzinie turystyki na poziomie Unii Europejskiej i wykazanie prób dostosowania polityk sektorowych do potrzeb turystyki zarówno w bezpośredni, jak i pośredni sposób. Artykuł stanowi próbę przedstawienia sposobów dostosowania polskiego ustawodawstwa w zakresie turystyki do otoczenia prawnego UE. Autorka stawia następującą hipotezę: trudno jest w pełni dostosować narodowe prawo w zakresie turystyki do prawa turystycznego na poziomie Unii Europejskiej ze względu na brak ram prawnych odnoszących się bezpośrednio do turystyki.

Starano się również wykazać stan dostosowania polskiego prawa turystycznego do przepisów unijnych pośrednio i bezpośrednio wpływających na turystykę.

TURYSTYKA W UNII EUROPEJSKIEJ

Polityka turystyczna jako skomplikowany proces wpływający na rozwój turystyki musi być ujęta w instytucjonalne ramy w postaci systemu zarządzania turystyką. System ten określa się jako zespół instytucji i organizacji szczebla centralnego, regionalnego i lokalnego, w gestii których leżą sprawy turystyki. Szczebel centralny tworzą dwa typy instytucji:

- narodowa administracja turystyczna (National Tourism Administration – NTA),
- narodowa organizacja turystyczna (National Tourism Organization – NTO).

Podstawową rolę w systemie zarządzania turystyką odgrywa zwykle pierwszy typ instytucji, czyli NTA, który przybiera w poszczególnych krajach formę ministerstwa, departamentu czy wydziału. Jest to więc organ rządowy, pełniący funkcję koordynatora polityki turystycznej w ramach ogólnej strategii gospodarczej państwa. Z kolei drugi typ instytucji działający na szczeblu centralnym i międzynarodowym (NTO) to organizacje pozarządowe, które zajmują się głównie promocją turystyczną kraju.

Podstawowe znaczenie dla funkcjonowania rynku turystycznego mają także unormowania prawne. Tworzenie prawa międzynarodowego należy do ważnych uwarunkowań rozwoju turystyki i już od momentu, kiedy zaczęły kształtować się współczesne stosunki międzynarodowe, spierano się na temat, jaki powinien być stosunek państwa do międzynarodowego ruchu turystycznego. Z kolei międzynarodowe stosunki gospodarcze należą do najbardziej dynamicznie rozwijających się dyscyplin współczesnej teorii ekonomii.

Najogólniej rzecz ujmując, przedmiotem zainteresowania tej nowej dyscypliny naukowej są problemy wywołane specyfikacją interakcji ekonomicznych zachodzących między suwerennymi państwami oraz różnymi ugrupowaniami gospodarczymi. Oprócz przepisów, które regulują aktywność turystyczną turystów oraz jej organizatorów w poszczególnych krajach, ważne są także unormowania międzynarodowe. W związku z tym uczestnicy międzynarodowych stosunków turystycznych muszą dostosować swoją działalność do standardów międzynarodowych.

OGÓLNE DZIAŁANIA UNII EUROPEJSKIEJ MAJĄCE WPLYW NA TURYSTYKĘ

1. Działania dotyczące turystów jako osób żyjących i podróżujących w określonej przestrzeni, bez barier fizycznych i finansowych. Turyści są chronieni przez odpowiednie przepisy dotyczące ochrony konsumenta, zdrowia i bezpieczeństwa, jak również w aspekcie ekonomicznym i prawnym.
2. Działania dotyczące sfery ekonomicznej i prawnej. W tym obszarze turystyki dotyczą przepisy o wspólnym rynku, konkurencji, polityce wobec przedsiębiorstw, polityce regionalnej, transporcie, zatrudnieniu, szkolnictwie, szkoleniu i wiele innych.
3. Działania w sferze kultury i środowiska. Tutaj celem jest zachowanie zrównoważonego rozwoju między turystyką a dziedzictwem kulturalnym i architektonicznym oraz turystyką a środowiskiem naturalnym [Walasek 2009].

Z kolei do bezpośrednich działań na rzecz turystyki należy zaliczyć takie etapy, jak: sformułowanie wstępnych wytycznych dotyczących turystyki², w których zwrócono uwagę na potrzebę prowadzenia aktywnych działań na rzecz rozwoju turystyki w państwach członkowskich UE oraz ustalono priorytety przez skoordynowanie polityki turystycznej na szczeblu krajowym i wspólnotowym. Jednym z pierwszych aktów prawnych dotyczących turystyki była specjalna Uchwała Rady UE z 10 kwietnia 1984 roku w sprawie polityki Wspólnoty w dziedzinie turystyki, do której dołączono komunikat Komisji Europejskiej zatytułowany „Polityka Wspólnoty w dziedzinie turystyki. Wytyczne wstępne” [Zawistowska 1998]. Dokumenty te wskazywały na rolę turystyki jako narzędzia wspierającego osiągnięcie wielu ważnych celów. Do priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie turystyki zaliczono wówczas [Alejziak i Marciniak 2003]:

- swobodę ruchu turystycznego i bezpieczeństwo turystów (na przykład układ z Schengen [Konwencja z 19 czerwca 1990 roku]),
- zwiększenie ochrony konsumentów (na przykład dyrektywy dotyczące podróży za cenę zryczałtowaną [Dyrektywa 90/314/EWG z 13 czerwca 1990 roku], timesharingu [Dyrektywa 94/47/EWG z 16 października 1994 roku] (które zostaną szerzej przedstawione w dalszej części opracowania), a także rozporządzenia w zakresie odpowiedzialności przewoźników w transporcie lotniczym),
- usprawnienie warunków podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz zwiększenie konkurencji na rynku usług turystycznych,

²Pierwsze wytyczne dotyczące polityki turystycznej zostały przedstawione przez Komisję Europejską i zaakceptowane przez Radę w 1984 roku (C115/01, C115/02).

- transport,
- ochrona europejskiego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- rozwój regionalny.

Kolejnym działaniem była decyzja Rady z 21 grudnia 1988 roku [Decyzja Rady 89/46/EWG], zgodnie z którą rok 1990 ogłoszono Europejskim Rokiem Turystyki w celu wzmocnienia idei europejskiego wspólnego rynku i podkreślenia integracyjnej roli turystyki. Następnie dnia 13 lipca 1992 roku przyjęto Uchwałę Rady [Uchwała Rady 92/421/EWG] dotyczącą „planu działania Wspólnoty na rzecz rozwoju turystyki”. Działania te obejmowały między innymi [Walasek 2009]:

- wspieranie inicjatyw mających na celu ograniczenie zjawiska sezonowości w turystyce,
- wspieranie inicjatyw mających na celu kształtowanie świadomości ekologicznej turystów,
- podnoszenie kwalifikacji kadr zatrudnionych w turystyce,
- promowanie Europy jako atrakcyjnego kierunku turystycznego.

„Zielona Księga w sprawie roli Unii w dziedzinie turystyki” [COM (95)97 z kwietnia 1995 roku] to kolejna inicjatywa mająca na celu zachęcenie do debaty nad przyszłą rolą Unii w dziedzinie turystyki między wszystkimi zainteresowanymi stronami sektora publicznego i prywatnego na różnych poziomach zarządzania.

Na uwagę zasługuje również koncepcja zatytułowana jako „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej” [Komunikat Komisji Europejskiej z dnia 19 października 2007 roku]. Oto propozycje podejścia do turystyki, tak by była ona zrównoważona i konkurencyjna:

- planowanie długoterminowe w celu zapewnienia równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością,
- odzwierciedlenie wpływu w kosztach (zasada „zanieczyszczający płaci”),
- minimalizowanie ryzyka i zarządzania ryzykiem,
- prowadzenie stałego monitoringu wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju.

Jak widać, Unia Europejska aspiruje do prowadzenia wspólnej polityki turystycznej, o czym zresztą pisze G. Akehurst [1992]. Kluczowe znaczenie dla rozwoju polityki turystycznej UE miał Traktat z Maastricht³, który wprowadził do wcześniejszych traktatów zapisy dotyczące turystyki⁴. Od tej pory turystyka jest traktowana w Unii Europejskiej jako ważna dziedzina gospodarki poszczególnych krajów członkowskich. Do czasu jednak uchwalenia traktatu z Maastricht brak było wyraźnych zapisów dotyczących turystyki. Turystyka nie należała do dziedzin objętych „wspólną polityką”. Państwa członkowskie miały zatem swobodę w określaniu celów krajowej polityki turystycznej oraz w wyborze instrumentów służących jej realizacji [Zawistowska 2003].

³Traktat z Maastricht, oficjalnie Traktat o Unii Europejskiej (fr. *Traité sur l'Union européenne*, ang. *Treaty on European Union*), TUE, umowa międzynarodowa parafowana 11 grudnia 1991 r., podpisana 7 lutego 1992 r. w Maastricht w Holandii. TUE wszedł w życie 1 listopada 1993 roku po referendum przeprowadzonych w niektórych krajach członkowskich.

⁴Zapis, który mówi, że działalność Wspólnoty obejmuje m.in. „środki w dziedzinach energetyki, ochrony cywilnej i turystyki”.

Według E. Dziedzic [2003], istnieją duże rozbieżności dotyczące kształtu i zakresu wspólnotowej polityki turystycznej, jednak coraz częściej dąży się do jej wyodrębnienia. Na razie jednak o polityce turystycznej w Unii Europejskiej ciągle mówi się nie jako o odrębnym zadaniu sektorowym, lecz jako o kompleksowym zbiorze zadań z różnych dziedzin unijnej polityki (na przykład ekologicznej, regionalnej, społecznej itp.).

U podstaw wspólnotowej polityki turystycznej leży nie tylko przekonanie państw członkowskich o dużym znaczeniu, jakie przemysł turystyczny ma dla gospodarki Unii Europejskiej, ale także dostrzeganie potrzeby harmonizacji działań w zakresie turystyki. Wyrazem tego była decyzja Rady UE z dnia 13 lipca 1992 roku, potwierdzająca konieczność podjęcia działań w zakresie turystyki na poziomie Unii Europejskiej. Miała ona na celu wzmocnienie kompleksowego podejścia do turystyki zarówno w instytucjach samej UE, jak i w narodowych politykach krajów członkowskich⁵.

Unia Europejska nie ma podstaw prawnych do bezpośredniego kreowania wspólnej polityki oraz regulacji w dziedzinie turystyki. Dziedzina ta należy do kompetencji państw członkowskich UE. Jednakże na poziomie Unii Europejskiej mogą być i są podejmowane pewne działania w odniesieniu do turystyki, szczególnie w dziedzinie wymiany informacji i koordynacji między państwami członkowskimi, ujednolicania statystyk, promowania dobrych praktyk, ochrony turystów, prowadzenia badań.

Turystyka jest ściśle powiązana z innymi dziedzinami gospodarki, co powoduje, że mają do niej zastosowanie liczne przedsięwzięcia i akty prawa europejskiego podejmowane w tych dziedzinach, które znajdują się bezpośrednio w kompetencji Unii Europejskiej (takie jak transport [Rozporządzenie (EWG) nr 684/92 z dnia 16 marca 1992 roku], ochrona środowiska [Dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku], bezpieczeństwo konsumentów [Rozporządzenie (EWG) nr 2027/97 z dnia 9 października 1997 roku] podatki [Rozporządzenie (EWG) nr 918/83 z dnia 28 marca 1983 roku]). W związku z tym istotnym zadaniem realizowanym przez Komisję Europejską (organ wykonawczy UE) jest zapewnienie, żeby interesy sektora turystycznego zostały wzięte pod uwagę przy opracowywaniu aktów prawnych, programów wsparcia i innych przedsięwzięć podejmowanych w dziedzinach, które nie są związane wyłącznie z turystyką, a które mają na nią wpływ.

Podejmowanie działań w turystyce – takich jak harmonizacja prawa czy prowadzenie działań wspierających jej rozwój – było możliwe przez odwołanie się do artykułów 100⁶ (obecny artykuł 95) i 235 (obecny 308) Traktatu Rzymskiego upoważniających organy Wspólnoty do prowadzenia działań w obszarach zastrzeżonych dla państw członkowskich. Na tej podstawie, poczynając od lat 60., zaczęto wydawać akty prawne.

⁵Artykuł 5 tej decyzji (Nr 92/421/EEC) brzmi: „Każdego roku od momentu wprowadzenia planu działania Komisja przed Parlamentem Europejskim i przed Radą będzie oceniała działania Unii, mające wpływ na turystykę”. Por. *The Role of the Union in the Field of Tourism*, Commission Green Paper, Brussels 1995.

⁶Artykuł 100 mówi o zbliżaniu ustawodawstwa w dziedzinach, które bezpośrednio wpływają na ustanowienie lub funkcjonowanie wspólnego rynku. Cyt. za H. Zawistowska, *Polityka Unii Europejskiej wobec sektora turystycznego*, op.cit., s. 10.

DOSTOSOWANIE PRAWA I STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH TURYSTYKI W POLSCE DO STANDARDÓW POLITYKI TURYSTYCZNEJ W UNII EUROPEJSKIEJ

Turystyka w Polsce staje się ważnym elementem przemian zarówno gospodarczych, jak i społeczno-kulturowych. Członkostwo w UE wymusza rozwiązania, które mają sprzyjać wzajemnej współpracy we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, politycznego, społecznego itd. Zarówno prowadzona w Polsce polityka w dziedzinie turystyki, jak i system regulacji usług turystycznych należą do kompetencji polskiego rządu. Jednakże w dziedzinie polityki turystycznej Polska zobligowana jest do współpracy i koordynacji działań z pozostałymi państwami członkowskimi UE.

Dużą rolę w intensyfikowaniu i petryfikowaniu współpracy w dziedzinie turystyki między krajami członkowskimi mają przede wszystkim takie działania, jak: wprowadzanie ułatwień w dziedzinie wymiany informacji turystycznej, zwiększanie przepływu informacji czy realizacja przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym. Konieczne było również w Polsce wprowadzenie zmian struktury zarządzania turystyką, oddzielenie funkcji zarządzających i koordynacyjnych od funkcji wykonawczych. Polski system zarządzania i promocji turystyki został zapoczątkowany opracowaniem raportu o stanie turystyki w Polsce znanym jako „Raport McNultiego”, który powstał w latach 1990–1991 na zlecenie Komisji Wspólnot Europejskich. Dokument ten, podkreślając istotę turystyki i jej udział w rozwoju polskiej gospodarki turystycznej, stał się podstawą do uruchomienia m.in. programu TOURIN z przedakcesyjnego programu PHARE. Realizacja projektów w ramach programu TOURIN przyczyniła się do opracowania i uchwalenia ustawy o usługach turystycznych [Ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 roku], która uwzględniała dyrektywę unijną dotyczącą wycieczek zryczałtowanych [Dyrektywa Rady z dnia 13 czerwca 1990 roku]. Dzięki uchwaleniu ustawy o usługach turystycznych powstała ustawa o Polskiej Organizacji Turystycznej (POT) [Ustawa o Polskiej Organizacji Turystycznej z dnia 25 czerwca 1999 roku], która zapoczątkowała budowę trójstopniowego systemu zarządzania i promocji turystyki w Polsce. System ten polega na funkcjonowaniu POT-u na szczeblu krajowym i międzynarodowym, regionalnych organizacji turystycznych (ROT, po jednej w każdym województwie) na szczeblu regionalnym oraz lokalnych organizacji turystycznych (LOT, po kilka lub kilkanaście w województwie).

Tak więc ważnym osiągnięciem w dziedzinie dostosowania prawa polskiego do prawa wspólnotowego było uchwalenie ustawy o usługach turystycznych, w pełni zgodnej z prawem Wspólnoty Europejskiej. Kolejną kwestią objętą regulacją prawa wspólnotowego było ujednoczenie systemu informacji hotelowej (Rekomendacja Rady z dnia 22.12.1986 roku).

Podstawowymi aktami prawa wspólnotowego mającymi na celu wzmocnienie ochrony nabywców produktów turystycznych są:

- Dyrektywa Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 roku o podróżach turystycznych za cenę zryczałtowaną,
- Dyrektywa Rady 94/47/EWG z dnia 26 października 1994 roku o ochronie nabywców w odniesieniu do niektórych aspektów umów o nabyciu prawa do korzystania z nieruchomości na zasadzie czasowego udziału (tzw. time share),

- Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków umów.

W Polsce dyrektywy zostały wprowadzone do prawa krajowego. Postanowienia dyrektywy 90/314 wprowadziła ustawa o usługach turystycznych, natomiast dyrektywę 94/47 – ustawa z 13 lipca 2000 r. o ochronie nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku [Tekst jedn.: Dz.U. z 2000 r. Nr 74, poz. 855 z późn. zm.].

W dziedzinie statystyki w prawodawstwie UE do turystyki odnoszą się dwa akty prawne:

- Dyrektywa Rady 95/57/WE z dnia 23 listopada 1995 roku [Tekst jedn.: Dz.U. L 291 z 6.12.1995 roku] dotycząca zbierania danych statystycznych w dziedzinie turystyki,
- Decyzja Rady 99/35/WE z dnia 9 grudnia 1998 roku [Dz.Urz. UE L 09 z 15.01.1999 roku] implementująca Dyrektywę Rady 95/57.

Dodatkowo w Unii Europejskiej obowiązuje zasada swobody świadczenia usług przez przedsiębiorców zarejestrowanych w dowolnym państwie członkowskim na obszarze każdego z pozostałych państw członkowskich. Bariery w świadczeniu usług w innych krajach członkowskich mogą być zróżnicowane wymagania w zakresie kwalifikacji zawodowych osób wykonujących takie usługi. Aby usunąć te bariery, przyjęto w UE dyrektywy dotyczące procedur wzajemnego uznawania między państwami członkowskimi kwalifikacji w zakresie różnych zawodów i uprawnień do określonej działalności. W dziedzinie turystyki podstawowe znaczenie ma w tym względzie dyrektywa 1999/42, obejmująca m.in. hotelarstwo, pilotaż wycieczek, przewodnictwo turystyczne, pośrednictwo i organizację imprez turystycznych. Dyrektywa ta została wprowadzona do polskiego prawa ustawą z 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych rodzajów działalności [Tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r. Nr 71, poz. 655.] Ustawa weszła w życie w dniu uzyskania przez Polskę członkostwa w UE. Od tego momentu obywatele państw należących do Unii Europejskiej mogą świadczyć w Polsce usługi wymagające określonych kwalifikacji, jeśli kwalifikacje te nabyli w innych krajach i zostały one zgodnie z ustawą uznane za równoważne z polskimi. Podobnie, kwalifikacje polskich usługodawców są uznawane w pozostałych państwach członkowskich UE zgodnie z obowiązującymi tam przepisami analogicznymi do naszej ustawy i również opartymi na dyrektywie 1999/42.

NOWELIZACJA USTAWY O USŁUGACH TURYSTYCZNYCH JAKO PODSTAWOWEGO AKTU PRAWNEGO W DZIEDZINIE TURYSTYKI W POLSCE

W dniu 17 września 2010 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o usługach turystycznych. Zdaniem ministerstwa, zmiana przepisów ma prowadzić do osiągnięcia trzech głównych celów [www.prawoturystyczne.pl]:

- dostosowania ustawy do przepisów unijnych,
- liberalizacji zasad prowadzenia działalności gospodarczej organizatora turystyki,
- zwiększonej ochrony klientów biur turystycznych.

- Wśród wielu zmian w ustawie o usługach turystycznych do najważniejszych należą:
- zniesienie obowiązku kierowania przedsiębiorstwem organizatora przez osoby posiadające odpowiednie wykształcenie i praktykę,
 - zmiany w zakresie gwarancji na wypadek niewypłacalności organizatora,
 - zmiany w wykazach Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych,
 - zmiany w poszczególnych zapisach dotyczących wykonywania zadań pilota wycieczek oraz przewodnika turystycznego,
 - zmiany dotyczące obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie i inne.

Założenia mieszczą się w uchwalonej 4 kwietnia 1995 roku tzw. Zielonej Księdze Turystyki, która zawierała opis działań prowadzonych przez Wspólnotę w sektorze turystyki oraz określała perspektywy jej dalszego rozwoju.

PODSUMOWANIE

Turystyka jest ważnym czynnikiem integracji europejskiej nie tylko w aspekcie gospodarczym, ale także społeczno-kulturowym. Na fakt ten zwraca uwagę między innymi I. Barnes [1993], który twierdzi, że „choć powody podjęcia interwencji w turystykę ze strony różnych instytucji Unii Europejskiej zasadniczo miały charakter ekonomiczny, to bardzo istotne znaczenie ma to, iż przemysł turystyczny przyczynia się do nawiązywania kontaktów między ludźmi i kulturami, co może pomóc w tworzeniu silniejszego poczucia europejskiej tożsamości”.

W odniesieniu do hipotezy, która mówi, że trudno jest w pełni dostosować prawo turystyczne do prawa wspólnotowego, należy zaznaczyć, że mimo to państwa członkowskie UE mają taki wymóg. Na podstawie artykułu można jednak potwierdzić hipotezę postawioną na wstępie niniejszego opracowania.

Ponadto E. Dziedzic [2003] twierdzi, że dążenie do szczegółowych regulacji różnych zagadnień i wprowadzanie ich w życie często zwiększa koszty funkcjonowania przedsiębiorstw (wspólne normy sanitarne, ekologiczne). Zdarza się również, że pewne pożądane sposoby działania wprowadzane są na zasadzie dobrowolności, a nie jako obligatoryjne normy prawne.

PIŚMIENNICTWO

- Akehurst G., 1992. *European Community tourism policy*, [w:] *Perspectives on Tourism Policy*. Ed. P. Johnson and B. Thomas, Mansel, London.
- Alejsiak W., Marciniec T., 2003. *Międzynarodowe organizacje turystyczne*. Albis, Kraków.
- Barnes I., Barnes P., 1993. *Tourism Policy In the European Community*, [w:] *Tourism in Europe – Structures and Developments*. Red. P. M. Lavery, W. Pompl, CAB International, Wallingford. Cyt. za Davidson R., 1998. *Travel and Tourism in Europe*. Second edition, Longman, 39.
- COM (95)97 z kwietnia 1995 roku.
- Decyzja Rady 89/46/EWG.

- Dyrektywa 90/314/EWG z 13 czerwca 1990 roku w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek (Dz. Urz. WE L 158 z 23.06.1990).
- Dyrektywa 94/47/EWG z 16 października 1994 roku o ochronie nabywców prawa do korzystania z nieruchomości na podstawie czasowego udziału (Dz. Urz. WE L 280 z 16.10.1994).
- Dyrektywa 2001/16/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 roku w sprawie interoperacyjności transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych (Dz. Urz. WE L 110 z 20.04.2001).
- Dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (Dz. Urz. WE L 103 z 25.04.1979).
- Dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992).
- Dyrektywa Rady z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek (90/314/EWG).
- Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 roku w sprawie wspólnotowego podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006).
- Dziedzic E., 2003. Polityka turystyczna Unii Europejskiej – czy potrzebna i jaka?, [w:] Unia Europejska a przyszłość polskiej turystyki. Katedra Turystyki, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.
- Gospodarek J., 2008. Prawo w turystyce i rekreacji. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.
- Helnarska K., 2005. Międzynarodowy ruch turystyczny w Unii Europejskiej. Wyd. Adam Marszałek, Toruń.
- Hutrya A., 2003. Przepisy prawa polskiego w zakresie turystyki, hoteli i restauracji po przystąpieniu Polski do UE. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Centrum Euro Info Gdańsk. Aktualizacja: 2005. Grupa Doradcza Sienna Sp. z o.o.
- Komunikat Komisji Europejskiej z dnia 19 października 2007 roku, COM9(2007)621.
- Konwencja Wykonawcza z 19 czerwca 1990 roku do Układu z Schengen z 14 czerwca 1985 roku w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz. Urz. WE L 239 z 22.09.2000).
- Rozporządzenie (EWG) nr 2027/97 Rady z dnia 9 października 1997 roku w sprawie odpowiedzialności przewoźnika lotniczego z tytułu przewozu pasażerów i ich bagażu drogą powietrzną (Dz. Urz. WE L 285 z 17.10.1997), w brzmieniu ustalonym przez rozporządzenie (WE) nr 889/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 maja 2002 roku zmieniające rozporządzenie Rady nr 2027/97 z dnia 9 października 1997 roku w sprawie odpowiedzialności przewoźnika lotniczego z tytułu wypadków lotniczych (Dz. Urz. WE L 140 z 30.05.2002).
- Rozporządzenie (EWG) nr 918/83 Rady z dnia 28 marca 1983 roku dotyczące ustanowienia wspólnotowego systemu zwolnień celnych (Dz. Urz. WE L 105 z 23.04.1983 ze zm.).
- Rozporządzenie EWG nr 684/92 Rady z dnia 16 marca 1992 roku dotyczące ogólnych zasad międzynarodowego przewozu osób autokarem i autobusem (Dz. Urz. WE L 074 z 20.03.1992 ze zm.).
- Turystyka. 2008. Red. W. Kurek, PWN, Warszawa.
- Turystyka międzynarodowa w procesie integracji europejskiej. 2004. Red. A. Nowakowska, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie, Chrzanów.
- Uchwała Rady 92/421/EWG.
- Unia Europejska a przyszłość polskiej turystyki, 2003. Katedra Turystyki, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.
- Ustawa o Polskiej Organizacji Turystycznej z dnia 25 czerwca 1999 roku (Dz.U. z 1999 r. Nr 62, poz. 689 z późn. zm.).
- Ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz.U. z 1997 r. Nr 133, poz. 884 z późn. zm.).

- Walasek J., 2009. Turystyka w Unii Europejskiej. Wydawnictwo Akademickie Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. W. Pola w Lublinie, Lublin, 53–84.
www.prezydencjaue.gov.pl
www.prawoturystyczne.pl
- Zawistowska H., 1998. Polityka UE w dziedzinie turystyki. Rynek Turystyczny nr 2.
- Zawistowska H., 2003. Polityka Unii Europejskiej wobec sektora turystycznego, [w:] Unia Europejska o przyszłość polskiej turystyki, SGH, Warszawa, 9.
- Zrównoważony rozwój turystyki, 2008. Red. S. Wodejko. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.

POLISH TOURISM LAW AND THE EUROPEAN UNION LAW

Abstract. The article concerns the issues connected with tourism policy in the European Union, being a base for the other member countries, for example Poland. There are presented general and direct EU activities having an influence on tourism and having a reflection in the law (directives, decisions, decrees) in that area. There is also an attempt to show law solutions connected with Polish law adjustment do the EU directives. Among the conclusions there is a statement that tourism policy is not always correct and sometimes in individual countries there is no need to unify the tourism law to the European level.

Key words: European Union tourism policy, polish tourism law, tourism services law

Zaakceptowano do druku – Accepted for print 10.09.2010